

وَ لَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَ اسْتَوَىٰ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَ عِلْمًا وَ
 كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ (14) وَ دَخَلَ الْمَدِينَةَ
 عَلَىٰ حِينٍ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ
 يَقْتَتِلَانِ هَٰذَا مِنْ شِيعَتِهِ وَ هَٰذَا مِنْ عَدُوِّهِ فَاسْتَغَاثَهُ
 الَّذِي مِّنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِّنْ عَدُوِّهِ فَوَكَزَهُ
 مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ
 عَدُوٌّ مُّضِلٌّ مُّبِينٌ (15) قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي
 فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (16) قَالَ
 رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا لِّلْمُجْرِمِينَ
 (17) فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي
 اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ قَالَ لَهُ مُوسَىٰ إِنَّكَ
 لَغَوِيٌّ مُّبِينٌ (18) فَلَمَّا أَنِ ارَادَ أَن يَبْطِشَ بِالَّذِي هُوَ

عَدُوٌّ لَهُمَا قَالَ يَا مُوسَى أَ تُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا
قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ إِنَّ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي
الْأَرْضِ وَ مَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ (19) وَ
جَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ يَسْعَى قَالَ يَا مُوسَى
إِنَّ الْمَلَائِكَةَ يَأْتِمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ
مِنَ النَّاصِحِينَ (20) فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ
رَبِّ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ (21)

When he reached full age, and was firmly established (in life),
We bestowed on him wisdom and knowledge: for thus do We
reward those who do good. And he entered the city at a time
when its people were not watching: and he found there two men
fighting,- one of his own religion, and the other, of his foes. Now
the man of his own religion appealed to him against his foe, and
Moses struck him with his fist and made an end of him. He said:
"This is a work of Satan: for he is an enemy that manifestly
misleads!" He prayed: "O my Lord! I have indeed wronged my
soul! Do Thou then forgive me!" So (Allah) forgave him: for He
is the oft-forgiving, most merciful. He said: "O my Lord! For that
Thou hast bestowed Thy grace on me, never shall I be a help to

those who sin!" So he saw the morning in the city, looking about, in a state of fear, when behold, the man who had, the day before, sought his help called aloud for his help (again). Moses said to him: "Thou art truly, one erring manifestly." Then, when he decided to lay hold of the man who was an enemy to both of them, that man said: "O Moses! Is it thy intention to slay me as thou slewest a man yesterday? Thy intention is none other than to become a powerful violent man in the land, and not to be one who sets things right!" And there came a man, running, from the furthest end of the city. He said: "O Moses! The chiefs are taking counsel together about thee, to slay thee: so get thee away, for I do give thee sincere advice." He therefore got away therefrom, looking about, in a state of fear. He prayed "O my Lord! Save me from people given to wrong-doing."

جب موسیٰؑ اپنی پوری جوانی کو پہنچ گیا اور اس کا نشوونما مکمل ہو گیا تو ہم نے اسے

حکم اور علم عطا کیا، ہم نیک لوگوں کو ایسی ہی جزا دیتے ہیں۔ (ایک روز) وہ شہر

میں ایسے وقت داخل ہوا جب کہ اہل شہر غفلت میں تھے۔ وہاں اس نے دیکھا

کہ دو آدمی لڑ رہے ہیں۔ ایک اس کی اپنی قوم کا تھا اور دوسرا اس کی دشمن قوم

سے تعلق رکھتا تھا۔ اس کی قوم کے آدمی نے دشمن قوم والے کے خلاف اسے

مدد کے لیے پکارا۔ موسیٰؑ نے اس کو ایک گھونسا مارا اور اس کا کام تمام کر دیا۔ (یہ

حرکت سرزد ہوتے ہی) موسیٰؑ نے کہا، "یہ شیطان کی کار فرمائی ہے، وہ سخت

دشمن اور کھلا گمراہ کن ہے۔" پھر وہ کہنے لگا "اے میرے رب، میں نے اپنے
نفس پر بڑا ظلم کر ڈالا، میری مغفرت فرمادے۔" چنانچہ اللہ نے اس کی مغفرت
فرمادی، وہ غفور رحیم ہے۔ موسیٰؑ نے عہد کیا کہ "اے میرے رب، یہ احسان جو
تو نے مجھ پر کیا ہے اس کے بعد میں کبھی مجرموں کا مددگار نہ بنوں گا۔" دوسرے
روز وہ صبح سویرے ڈرتا اور ہر طرف سے خطرہ بھانپتا ہوا شہر میں جا رہا تھا کہ
ایک ایک کیادیکھتا ہے کہ وہی شخص جس نے کل اسے مدد کے لیے پکارا تھا آج پھر
اسے پکار رہا ہے۔ موسیٰؑ نے کہا "تو تو بڑا ہی بہکا ہوا آدمی ہے۔" پھر جب موسیٰؑ نے
ارادہ کیا کہ دشمن قوم کے آدمی پر حملہ کرے تو وہ پکار اٹھا "اے موسیٰؑ، کیا آج تو
مجھے اُسی طرح قتل کرنے لگا ہے جس طرح کل ایک شخص کو قتل کر چکا ہے؟ تو
اس ملک میں جبّا بن کر رہنا چاہتا ہے، اصلاح کرنا نہیں چاہتا۔" اس کے بعد ایک
آدمی شہر کے پرلے سرے سے دوڑتا ہوا آیا اور بولا، "موسیٰؑ، سرداروں میں
تیرے قتل کے مشورے ہو رہے ہیں، یہاں سے نکل جا، میں تیرا خیر خواہ ہوں
۔" یہ خبر سنتے ہی موسیٰؑ ڈرتا اور سہمتا نکل کھڑا ہوا اور اس نے دعا کی کہ "اے
میرے رب، مجھے ظالموں سے بچا۔"

जब मूसा अपनी पूरी जवानी को पहुँच गया और उसका नशो-नुमा मुकम्मल हो गया तो हमने उसे हुक्म और इल्म अता किया, हम नेक लोगों को ऐसी ही जज़ा देते हैं । (एक दिन) वह शहर में ऐसे वक़्त दाख़िल हुआ जबकि अहले-शहर ग़फ़लत में थे । वहाँ उसने देखा कि दो आदमी लड़ रहे हैं । एक उसकी अपनी क़ौम का था और दूसरी दुश्मन क़ौम से ताल्लुक रखता था । उसकी क़ौम के आदमी ने दुश्मन क़ौमवाले के ख़िलाफ़ उसे मदद के लिए पुकारा । मूसा ने उसको एक घूँसा मारा और उसका काम तमाम कर दिया । (यह हरकत सरज़द होते ही) मूसा ने कहा, “यह शैतान की कारफ़रमाई है, वह सख़्त दुश्मन और खुला गुमराहकुन है ।” फिर वह कहने लगा, “ऐ मेरे रब, मैंने अपने नफ़्स पर जुल्म कर डाला, मेरी मग़फ़िरत फ़रमा दे ।” चुनाँचे अल्लाह ने उसकी मग़फ़िरत फ़रमा दी । वह ग़फ़ूर, रहीम है । मूसा ने अहद किया कि “ऐ मेरे रब, यह एहसान जो तूने मुझपर किया है इसके बाद अब मैं कभी मुजरिमों का मददगार न बनूँगा ।” दूसरे रोज़ वह सुबह-सवेरे डरता और हर तरफ़ से ख़तरा भाँपता हुआ शहर में जा रहा था कि यकायक क्या देखता है कि वही शख्स जिसने कल उसे मदद के लिए पुकारा था आज फिर उसे पुकार रहा है । मूसा ने कहा, “तू तो बड़ा ही बहका हुआ आदमी है ।” फिर जब मूसा ने इरादा किया कि दुश्मन क़ौम के आदमी पर हमला करे तो वह पुकार उठा, “ऐ मूसा, क्या आज तू मुझे उसी तरह क़त्ल करने

~~~~~

लगा है जिस तरह कल एक शख्स को क़त्ल कर चूका है? तू इस मुल्क में जब्बार बनकर रहना चाहता है, इस्लाह करना नहीं चाहता ।” इसके बाद एक आदमी शहर के परले सिरे से दौड़ता हुआ आया और बोला, “मूसा, सरदारों में तेरे क़त्ल के मशविरे हो रहे हैं, यहाँ से निकल जा, मैं तेरा खैरखाह हूँ ।” यह ख़बर सुनते ही मूसा डरता और सहमता निकल खड़ा हुआ और उसने दुआ की कि “ऐ मेरे रब! मुझे से बचा ।”